ԺԳ. ՏԱՐԻ — ՇԱԲԱԹ 26 ԱՊՐԻԼ 1908 — ՎԱՌՆԱ — ԹԻՒ 30

ՊԱՅՄԱՆՔ

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ
Տարեկան 12 Ֆր.
Վեցամսեայ 6 Ֆր.

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ
Երկու թերթ մէկ ծրարով
Տարեկան 14 Ֆր.
Վեցամսեայ 7 Ֆր.

ԱՄԵՐԻԿԱ
Տարեկան 2.60 Տոլ.
Վեցամսեայ 1.50 Տոլ.

ԿԱՆԽԻԿ

ԾԱՆՈՒՑՄԱՆ ՏՈՂԸ
20 ՍՆԹ.

ԻՐԱՒՈՒՆՔ

ԼՐԱԳԻՐ
ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ
ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ՍՄԵՆ ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ ԵՒ ՇԱԲԱԹ

rev. Père G. Kalemkarian Michitaris
...tengasse № 4 Vienne

ՀԱՍՑԷ

Rédaction du Journal
«Iravounk»
(Bulgarie) VARNA

Редакція на вѣстникъ
«Иравунк»

Ձեռագիրները ետ չեն դարձուիր

ԱՆԵԼ ՃԱՄԲԱՅ

Գաղափարային այն անօրինակ շփոթութիւնը, որի մէջ կը դեգերի տարիներէ հետէ ներկայ հայկական միտքը, մեզ վարժեցուցած է դիմագրաւելու այնպիսի արարքների, այնպիսի գործողութիւնների, որոնք, տարբեր հանգամանքների մէջ, միայն խելագարութեան և մտաւոր զառանցման պիտի վերագրուէին։ Այժմ այդպէս չէ, սակայն։ Ամենաանըմբռնելի բաներն անգամ մեզ կը թուին խիստ պարզ, խիստ ըմբռնելի։ Մենք սովորած ենք, անտարբերութեամբ, առանց երկար ու բարակ խորհրդածութեան, մեկնել զանոնք, բացատրել զանոնք, հասկանալ և անցնիլ մեր ճամբան։

Սա ժամանակի գործն է։

Եւ սակայն, նոյն իսկ հոգեբանական այս անկանոն, անբնական կացութեան մէջ, տեղի կունենան իրողութիւններ, որոնք իրենց այլանդակութեամբ անկարելի կը դարձնեն ամեն ուղեղային համակերպութիւն։

Այդպէս է, մեր կարծիքով, Վառնայ Դաշնակցականներու հանած թռուցիկը, զոր նոքա հարկ համարած են ուղղել թուրք հասարակութեան՝ ծանօթ վերջին ամենացաւալի դէպքերէն յետոյ և որ հրատարակուեցաւ վերջին «Իրաւունք»ի մէջ՝ «Պրօ Արմենիա»յէն առնելով։

Կարդալով այդ այլեւս պատմական դօկումենտը՝ մարդ կը մնայ ուղղակի շուարած։ Մի՞թէ կարող է լինել որ առողջամտութիւն ըսուած բանը մարդու մէջ այդ աստիճան բթանայ։

Դժբաղդաբար, այդ իրողութիւն է և մենք, խեղճ մահկանացուներս, ա՛յդ ալ պէտք է հաշուի մէջ դնենք, և գուցէ դեռ ուրիշներ այսուհետեւ...

Ի՞նչ կ'ըսեն, կ'ի՞նչ կուզեն Դաշնակցականները այդ թռուցիկով։ Պարզ է, նոքա կուզեն, կամ, աւելի լաւ, նոքա կը ձգտին բաժանել, անջատել թուրք ժողովուրդը թուրք կառավարութենէն և միացնելով զայն իրենց՝ միասին, համերաշխաբար, հարուածել այդ կառավարութիւնը, որ, նոցա մտածմամբ, երկու ժողովրդին ալ, հային և թուրքին, հաւասարապէս թշնամի է։ Ա՛յդ է նոցա ձգտումը։ Ա՛յդ է նոցա դիտաւորութիւնը։ Այդ է նաեւ անշուշտ այն հովուերգական սէրն ու համերաշխութիւնը, զոր նոքա կը քարոզեն թուրք ժողովրդին։

Գեղեցիկ մտածում։ Գեղեցիկ դիտաւորութիւն։ Գեղեցիկ ցանկութիւն։ Ո՞վ չէ ուզած և ո՞վ չուզեր որ այդպիսի «սէր և համերաշխութիւն» թագաւորէր բոլոր ազգերի, բոլոր ժողովուրդներին, բոլոր մարդերի և, նոյն իսկ, բոլոր կենդանիների մէջ։ Ո՞վ չէ երազած որ մի օր գայլերն ու գառները միասին ճարակէին եւ առիւծը, իբրեւ եզն, յարդ ուտէր։ Այս բոլորը, իբրեւ ցանկութիւն, իբրեւ երազ, հիանալի են։ Բայց մի՞թէ մարդ կարող է այն աստիճան պարզ լինել, և միամիտ՝ կարծելու համար որ այդ գեղեցիկ բաները կարող են և իրականանալ։

Ա՛յդ է՝ զոր թոյլ կուտան իրենց Դաշնակցականները ընդունել, ինչպէս այդ ցոյց կուտայ թռուցիկը, եւ ա՛յդ է որ, մեր կարծիքով, կը կազմէ աններելի մտքի մոլորութիւն։

Կարծել որ թուրքը այն աստիճան տկարամիտ է և այն աստիճան միամիտ է որ կարող է զոհ գնալ այդպիսի խաղերու, ուրիշ բան չի նշանակեր, բայց եթէ զուրկ լինել տարրական հասկացողութենէ քաղաքական այնպիսի արարքների վերաբերմամբ, զորս թոյլ կուտան իրենց ընել մարդիկ, որոնք կոչուած են իբր ծառայել հայրենիքի փրկութեան։ Ինչպէ՞ս կարելի է թուրքերը զատել, բաժանել իրենց կառավարութենէն և ծառայեցնել զանոնք կողմնակի հաշիւների։ Ինչպէ՞ս խրամատ բանալ այդ երկու էութեանց մէջ, որ, իրապէս մի և նոյն մարմինն է հանդէպ այն օտարին, որ, մանաւանդ, յայտնուած է, ճանաչուած է որպէս ապստամբ։ Սա հնարաւոր չէ։

Սէրը և համերաշխութիւնը չեն քարոզեր հրացաններով, վառօդով, տինամիթով։ Ինչպէ՞ս մի րոպէ հարց չեն տար իրենց այդ մարդիկը թէ հարիւրաւոր զէնքերի, հազարաւոր փամփուշտների երեւումէն ու տինամիթային ահագնադղորդ պայթումէն յետոյ՝ այդ վերին ծայր ծածկամիտ, խորամանկ, թէեւ ըստ երեւոյթին միամիտ, թուրքերը կարելի բա՞ն է որ համոզուին սիրոյ և խաղաղութեան քարոզին։ Մի՞թէ դժուար է տեսնել որ այդ երկու բաները անհաշտ են միմեանց հետ։

Դաշնակցականները իրենց այդ ցանկութիւնները իրականացնելու համար, մեր խոնարհ կարծիքով, զէնք չէ որ ձեռք պիտի առնէին, այլ միայն գաղափար և զգացում, ու, որպէս միսիոնարներ գնային, լի հաւատով, լի եռանդով ու անձնուիրութեամբ, մտնէին այդ վայրենի խուժանին մէջ, որ թուրք ժողովուրդն է, և քարոզէին այնտեղ այդ վերին ծայր համակրելի համամարդկային մտքերը։ Այլապէս նոքա ուրիշ բանի չեն յանգիր, բայց եթէ չարիքներու, որոնց ենթական ա՛ն կլինի միայն և միշտ թըշուառ հայ ժողովուրդը...

Այդ ճանապարհը անել է։ Այդ թռուցիկները անմիտ են։ Հարկաւոր է որ նոքա դադարին։ Նոքա փոխանակ խաղաղեցնելու, աւելի ալ կը գրգռեն։ Հարկաւոր է վերջապէս մտնել լրջութեան և խոհեմութեան ճամբան՝ եթէ չուզուիր որ ամեն ինչ ոչնչանայ։

Ս.ՄԱՏՈՒՆԻ

ՎՐԻՊԱԿ

Մեր նախորդ թիւի 2րդ. երեսին ա. սիւնակին 7րդ. տողին «նախարարութիւն» բառը պէտք է կարդալ «[illegible]»։

Նոյնպէս Բ. սիւնակի Թ. հատուածին վերնագիրը եւ առաջին բառը պէտք է կարդալ «Դատաւորութիւն»։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

Հակառակ դիւանագիտական պաշտօնական յայտարարութեանց պատերազմական պատրաստութիւններ երկու դրացի պետութեանց կողմից Թիւրքիայի եւ Ռուսիայի, շարունակուեցան տենդոտ։ Թիւրքիան էր որ սկիզբն դրաւ այդ պատրաստութեանց։ Բնականից օժտուած սուր հոտառութեամբ, նա գուշակեց անշուշտ որ եղե՛լ է Մակեդոնական հարցի պատճառով, եղե՛լ է Պարսկական սահմանագլխում հետզհետէ աւելի ու աւելի կնճռոտ եւ սուր հանգամանք առնող խնդրից, կարող է լինել որ հարկադրուած լինի բաղխուել Ռուսական բանակներին։ Ուստի եւ իմաստուն կանխահոգութեամբ, սկսաւ տեսնել իր պատրաստութիւնները։ Ինչն է որ քաջալերում էր նրան, այդ սկսուած եւ ամենի կողմից մեռնելու դատապարտուած «Հիւանդ Մարդ»ին, համարձակել պատերազմի գաղափարին ընդդէմ Ռուսական պետութեան։ Այլ եւ այլ պատճառներ մեկնում են այդ. ամենամեծը՝ ճապոնական պատերազմն է, որի մէջ Ռուսաստան կորցրեց ամենամեծ չափերով իր զինուորական բարձր պրէստիժը։ Երկրորդը, միեւ այդ՝ Ռուսիոյ համար դժբաղդ պատերազմի հետեւանքով, այդ ընդարձակ պետութեան մէջ ծագած եւ մինչեւ օրս շարունակուող ներքին խռովութիւններն են, որոնք շատ աւելի քայքայեցին, տկարացուցին այդ երբեմնի հզօր տէրութիւնը, որքան չարաւ Մանջուրիական պատերազմը։ Երրորդ պատճառը, որ նոյնպէս կարեւոր կարող է համարուել, Գերմանիոյ հետ ունեցած աւանդական դարձած բարեկամութիւնն է, այսինքն այն պետութեան, որ ներկայումս գերիշխանն է պետութեանց շարքում եւ որի կամքը կարծես տիրապետող է այլեւս, թէեւ անհանդուրժելի այդ պետութեանց համար։ Չորրորդ պատճառը, վերջապէս, անշուշտ պէտք է փնտռել նոյն իրա, Թուրքիոյ սեփական ոյժի մէջ, որ այժմ, բոլորովին այլ է, քան ինչ որ էր նախորդ Թրքո-ռուսական պատերազմին։ Թիւրքիան, հակառակ սովորական դարձած ընդունելութեան, ըստ խոստովանութեան նոյն իրենց, Ռուսների, աւելի զօրաւոր է եւ աւելի ի վիճակի դէմ դնելու ջախջախուած եւ քայքայուած Ռուսիային, քան 1878 թուականին։

Բոլոր այս եւ ուրիշ երկրորդական կարեւորութիւն ունեցող նկատումները աչքի առաջ ունենալով՝ անկարելի չէ որ պատերազմ տեղի ունենայ երկու պետութեանց միջեւ, ծայրայեղ պա-

բագային։ Կարելի՞ է ասել թ պատճառ տեղի կունենայ այդ ընեն բազմը։—Ոչ, անշուշտ։ Պատերազմը հաւանական չէ ամենեւին, որովհետեւ, որքան որ էլ Թիւրքիան կարող զգայ իրան վճռել այդ վերին ծայր ծանրակշիռ քայլին, այնուամենայնիւ, ամենեւին կարելի չէ ապահով լինել նորա յաջող ելքին։ Պատերազմը—այդ մի խիստ բարդ, խիստ պայմանաւորուած խաղ է, լի ամեն անակնկալներով։ Եւ Ռուսաստանը, որքան էլ ջախջախուած ճապոնից, այնպէս էլ ոչնչացած չէ, որպէս զի կարելի լինի թեթեւօրէն շարժել նորա նկատմամբ։ Նա ունի ոյժ, որ կարող է, փոխուած հանգամանքներում, ունենալ բոլորովին այլ արդասիք։ Անյաջող պարագային, պատերազմը կարող է խիստ թանկ նստել Թիւրքիային։ Այս պարագան խիստ հաւանական կը դարձնէ պատերազմի տեղի չունենալը։

Գալով Ռուսաստանին, յայտնի է որ ոչինչ աւելի ցանկալի է այդ պարտըւած տէրութեան, որքան խաղաղութիւնը, որի ընթացքում նա պէտք ունի վերանորոգուելու, վերականգնելու ներքնապէս եւ արտաքնապէս։ Սոսկ է որ այդ կողմից եւս պատերազմը հաւանական չէ։

Այս բոլորով հանդերձ, պատերազմը կարող է ծագիլ։ Նա կարող է հարկեցուցիչ դառնալ երկու կողմերին եւս, կարգադրելու համար հարցեր, որոնք անկարելի եղած էին կարգադրուելու խաղաղ միջոցներով։

Մեզ, հայերիս համար, ի՞նչ նշանակութիւն կարող է ունենալ այդպիսի մի պատերազմ եթէ նա ծագի, եւ ի՞նչ է լինելու հայերու դիրքը նորա հանդէպ—այդ մասին մեր խորհրդածութիւնները կը թողունք յաջորդ թուին։

Հ. Խ.

ՆԱԽԱՐԱՐԱՊԵՏ Ա. ՄԱԼԻՆՈՎԻ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

(Շար. նախորդ թիւն եւ վերջ)

Ժ.

Կրթական խաղաղականութիւնը.—Ժողովրդային ու վարժարանական դաստիարակութիւնը.—Ուսուցչին վիճակը։

Համալսարանական եւ ուսուցչական հարցերուն լուծումովը, կառավարութիւնը պարզեց ու գծեց՝ իր ուղղութիւնը։ Նա մտադիր է նոյն ոգոյն համապատասխանող վերջնական օրէնք մը պատրաստել, խնամք տանելով նախակրթարանը եւս աւելի մօտեցնել ժողովուրդին, ապահովել ու բարուոքել ուսուցչին վիճակը եւ ի նկատի ունենալով նախնական ու միջին կրթութեան նպատակը, ըստ այնմ բարեփոխութիւններ մտցնել անոնց ուսման ծրագրին մէջ։

Նախակրթարանին նպատակը պէտք է ըլլայ տալ ժողովուրդին աւելի գոհացուցիչ ու ըստ կարելւոյն աւելի ընդարձակ դաստիարակութիւն մը, իսկ միջին վարժարաններունը՝ պատանիներ պատրաստել բարձր ուսումներու մասնաւոր դասընթացներուն։

ԺԱ.

Տնտեսական խաղաղականութիւն. Երկրագործութիւն, — Ճարտարարուեստ— Համարակաց առողջապահութիւնը։

Կառավարութեան փափաքն ըլլալով հնարաւոր եղած բարեկեցութիւնը պարգեւել ժողովուրդին, որչափ կարելի է ամենաստոյգ մասին ըստ այնմ իր սկզբնաքայլերը պիտի յարմարցնէ անոր՝ սպասուած օգուտը ձեռք բերելու համար եւ չպիտի ընկրկի անհրաժեշտ զոհողութիւններէ, ստեղծելու անոր ապրուստին համար նոր շահերու պայմաններ։ Հետեւաբար, պետութիւնը, որու ուղղակի մասնակցութիւնը արտադրութեան մէջ օրէ օր կաճի, պարտի նախ եւ առաջ տիպար եւ արտադրիչ վիճակի մէջ դնել ինչ ինչ ձեռնարկութիւններ, զորս նա պիտի շահագործէ եւ այսպէս անուղղակի կերպով պիտի օժանդակէ մասնաւոր ճարտարարուեստին։

Իր ձեռք առնելիք մասնաւոր միջոցներուն մէջ օգնելու երկրագործութեան անասնաբուծութեան, ճարտարարուեստի ու վաճառականութեան, կառավարութիւնը չպիտի դիմանի առաջնորդուիլ մասնաւոր անհատներու կամ ընկերակցութիւններու եսական զուտ շահերէն, այլ պիտի գոհացնէ ընդհանուրին շահերը։

Համարակաց ստացուածքները երեւան հանել զանոնք պահպանել յօգուտ ամենուն, անձնական սեփականութիւնը ապահովել եւ արգիլել երկրագործական ստացուածքներու բաժանումը, հարցեր են, որոնք իրենց վերջնական լուծումը պիտի ստանան միայն այն ատեն երբ վերջանայ անշարժ կալուածներու արձանագրութիւնը, որ պէտք է կատարուի նոր հողաբաշխութեան պէտքերուն համար եւ համաձայն դիւրամատչելի պայմաններու ու աժան վարկի։

Կառավարութիւնը պիտի զբաղի նա եւ հետեւեալ հարցերով.

Ուղղակի եւ ազդու օգնութիւն տըկար արդիւնագործներու ընդդէմ աւերածներու, կարկուտի, հեղեղներու, պաճարախտ եւն։

Ազդու օժանդակութիւն գործակցական ընկերութեանց ազգային ապրուստի ամէն ճիւղերուն մէջ։

Նպատակայարմար արուեստագիտական դաստիարակութիւն եւ ընդհանրացում գիտական ծանօթութիւններու օժանդակութեամբ գործնական օրինակներու։

Բարւոքումն հունտերու եւ առհասարակ ամէն տեսակ արդիւնաբերքերու, յատկապէս ատոր համար հիմնուած պետական սերմեր քննող կայաններու, ու ի փորձ մշակուած արտերու եւ ուրիշ հիմնարկութիւններու միջոցաւ։

Մասնաւոր ուշադրութիւն վարձու առնուած կամ տրուած հողերու եւ գաղթող գործաւորներու մասին։

Համարակաց առողջութեան պահպանումը, որուն համար բարենորոգումներ պիտի ըլլան այժմեան առողջապահական ու դեղագործական կարգ ու կանոններուն մէջ, որպէս զի գիւղական բնակչութեան բժշկական օգնութիւն տրուիլը դիւրանայ եւ դեղերը աւելի դիւրամատչելի ու աժան ըլլան։

ԺԲ.

Մակեդոնական հարց.—Թուրք-պուլկարական երկաթուղին

Կառավարութիւնը լարուած ուշադրութեամբ մը կը հետեւի մակեդոնական հարցի դարձուածքներուն եւ սաքթ չփախցուներ հասկցնելու թէ այն՝ պուլկարական հարց է նաեւ, եւ որու մասին պէտք չէ անտես առնուի մեր ձայնը։ Այսօր աւելի քան երբեք պէտք է ապացոյցներ տանք Թուրքիոյ եւ Եւրոպայի, թէ մենք միայն չանք ունինք Մակեդոնիոյ քրիստոնեաներու վիճակին յարուքման մէջ։ Այս ուղղութեամբ բարենորոգչական գործին պիտի նուիրենք մեր բոլորանուէր աջակցութիւնը։

Իշխանապետութեան կենսական տնտեսական շահերը անոր զգացնել կուտան աւելի կատարեալ երկաթուղացանցի մը պէտքը Պալքանեան թերակղզւոյ մէջ։ Այս նկատմամբ մեր երկաթուղիներուն նախապէս Քիւսթէնտիլի վրայով Թուրքիոյ գիծերուն հետ կցումը կառավարութեան ամենակարեւոր հոգերէն մէկն է։

ՆԱՄԱԿ ՄԸ

Ողբացեալ Արփիարեանի և էգբայրասպանութեան բոլոր հայ զոհերու յիշատակին համար Ուսթրի մէջ սարքուած սգահանդէսը տեղի ունեցած է Ապրիլ 12ին։ Այս սգահանդէսին մէջ կարդացուած է հայասէր Օր. Ալիս Սթօն Պլաքուէլի հետեւեալ նամակը։

ԻՆՉԵՐԻ ԸՆԴՈՒՆԱԿ ԵՆ ՄԵՐ «ԱԶԳ. ՓՐԿԻՉՆԵՐԸ»

(Թղթաւորական մի հրեշային փորձ)

(Շար. նախորդ թիւն)

Կէս օր էր ու մենք ցրւում էինք մեր տները՝ ճաշելու ու մի փոքր հանգիստ անելու մեր յոգնեցուցիչ ժողովներից։ Ահա Հրանդը, անուշ ժպիտը երեսին՝ մօտենում է մեզ ու ասում.

—Սիրելի ընկերներ, կը խնդրէի ձեզ այս երեկոյ ժամը 8ին ձեր ներկայութեամբ պատուել իմ հրաւէրը։

Ընթրիքը լինելու էր Հ Արզումանեանի (կենտրոնի անդամ) բնակարանում, այսինքն 85 Բեխիաւ րիւ-ում վերի յարկում։

Հրանդը սպասած փողերը ստացել էր եւ պատրաստել տուել մի համեստ ընթրիք, որ բաղկացած էր մի երկու տեսակ երշիկից, տապակած հաւից, խաղողից ու 3-4 շիշ գինուց։

Գինին Լոնդոնում հազուագիւտ էր եւ թանգ։

Հակառակ Հրանդի բոլոր ջանքերին Սագունին հիւանդացած լինելով՝ ան կարող եղաւ ներկայ գտնուել. իսկ «Որսորդը» պարզապէս չեկաւ ու մինչեւ իսկ խիստ բարկացած հեռացաւ։

Մնացեալներս մօտ 12 հոգի, երեկոյեան ժամի մօտ 7ին, բարձրացանք վերիւի յարկը, ուր ներկայ էին Տիկ. Արզումանեան ու իր երկու զաւակները ինչպէս եւ Տիկ. Սապահ-Գիւլեան եւ իր զաւակները։

Հրանդը սանդուխի գլխին մեզ սիրալիր ժպիտով ու առաջնորդեց սրահ։

Նա մի քանի անգամ, մինչեւ սեղան նստելը՝ գնաց Սագունու եւ Տիգրանի ետեւից, որպէս զի նրանց էլ բերի, բայց անկարող եղաւ։

Հրանդը՝ մասնաւոր հոգածութեամբ ոչ ոքին չէր յանձնել գինու շիշերը. ինքն էր բաց արել, եւ ինքն էլ պահել։ Ընթրիքի մնացեալ մասը Տիկ. Արզումանեանն էր պատրաստել։

Մեզանից իւրաքանչիւրը իր տեղը բռնեց սեղանի շուրջը։ Հրանդը կարմրած ու քրտնած՝ գինու շիշերը իր քով իսկ բերեց ու դրեց սեղանի վրայ։

Առաջին բաժակը միաձայն վճռեց ձօնել «սիրելի» Հրանդին, «լաւ տղայ» Հրանդին, «ուսանող» Հրանդին։

Ու Հրանդը աւելի կարմրեց, աւելի քրտնեց։ Ընկերներից մէկը նրան «եր թաս բարով»ի ճառ ասաց։ Ու մենք խմեցինք շատ անուշ կարմիր գինին։

Առաջին բաժակը խմելիս՝ Հրանդը մի րոպէով դուրս եկաւ՝ անպատճառ գոնէ Որսորդին բերելու։ Գինուց չի խմեց իր բաժակը այնտեղ մնաց...

Մենք մինչեւ նրա գալը՝ երկրորդեցինք, երրորդեցինք կենացները ու մինչեւ իսկ երգել սկսեցինք։

Անցել էր արդէն բաւական ժամանակ, երբ մենք գլխի ընկանք, որ Հրանդը չէր վերադարձել։ Մի րոպէ այդ մասին խօսեցինք ու եկանք այն եզրակացութեան որ երեւի շուտով կը գայ, գուցէ գնացել է Սագունու կամ Որսորդի մօտ...

Ժամը արդէն 11ն էր. գինու շիշերը դատարկուել էին...

Գինուց խմել էին եւ՝ տիկինները եւ մինչեւ անգամ փոքրիկներ ը։

Երբ արդէն սեղանի վրայ ոչինչ չը կար, նկատեցինք որ Հրանդն էլ չէր եկել, եւ չկար։ Իրար անցանք։ Ի՞նչ էր պատահել խեղճին։ Չլինի մի փորձանքի հանդիպած լինի։ Դէս գնն, մինչեւ ոստիկանատուն վազ տուինք. որպէս զի նրանք էլ փնտռեն մեր ուսանող ընկերին։ Շտապեցինք նաեւ բընակարանը։ Այնտեղ գտանք միայն մի դատարկ չեմօդան, իսկ Հրանդը՝ ոչ։ Որոնելուց բեզարած՝ մեզնից իւրաքանչիւրը վերադարձաւ տուն։

Հրանդը առանց իր բաժակը խմելու առանց շնորհակալութիւն յայտնելու հեռացել էր...

Ես տուն հասած՝ գլխի պտոյտ եւ աղիքների խիստ ցաւ զգացի։

Հազիւ մի կերպ տուն ընկայ։ Տանտիկինս ուրիշ ոչ մի բան չունենալով ձեռքի տակ՝ իբր դեղ՝ կաթ տուեց, որ խմեմ։ Խմեցի որովհետեւ փառում էի։ Ու մինչեւ առաւօտ բաւական տանջուելուց յետոյ, կանուխ տնից դուրս եկայ եւ մտայ կենտրոն։

Այնտեղ, հակառակ ամենօրեայ սովորութեան, գտայ մեր ընկերներից մի քանիսին, գունաթափ, շշկլւած ու սարսափահար դէմքով։

Բարեւելուց յետոյ հարցնում եմ.

—Հը՛, ի՞նչպէս էք։

—Դո՞ւ ինչպէս ես, լինում է նրանց պատասխանը։

Ու մի քանի խօսքերի փոխանակումից յետոյ, ապշութեամբ նկատում ենք որ բոլորս էլ նոյն հիւանդութիւնից ենք բռնուած եղել։

—Եղբայր այդ ինչ տարօրինակ գինի էր, ասաց մեզանից մէկը։

—Պետրոս, դու ի՞նչ կասես այս փորձանքին, հարցրի ես ընկերոջս, որ ուշի ուշով ինձ էր դիտում եւ ինչ որ խոր մտածման մէջ ընկղմւել։

Պետրոսը գլուխը թափ տուեց ու՝

—Եղբայր, գնանք վերեւ, ես մի բան եմ մտածում...

Բարձրացանք վերեւ։ Մենք էլ նրա յետեւից։ Ի՞նչ տեսնենք լաւ. Արզումանեանի կինն ու ձեռնահեքը նոյնպէս գունաթափ՝ առաւօտեան փախել են...

Պետրոսը վազեց դէպի սրահը, ուր սեղանի վրայ մնացել էին դեռ Հրա

Սիրելի բարեկամներ,

«Պէտք եղածին չափ զօրաւոր բառեր կը պակսին ինծի՝ որակելու համար չարութիւնը եւ յիմարութիւնը հայերու ձեռքով վերջերս կատարուած հայասպանութեան շարքին, որ հայոց ճշմարիտ բարեկամներուն սրտերը սըխբեցուցեր է, եւ Սուլթանը երջանկացուցեր։

Անցեալին մէջ հայերու պարծանքն էր քաղաքակրթեալ գաղափարներու եւ մեթոտներու ջահը տանիլ ան֊քաղաքակիրթ ժողովուրդներու։ Իրենց պատմական դերը չարափոխելով, այս հայ ոճրագործները միջին դարերու անքաղաքակիրթ եւ վայրենի մեթոտները կը տանին քաղաքակրթեալ ժողովուրդներու մէջ։

«Առ հասարակ անոնք մեծ ու օգտակար մարդ մը կը սպաննեն։ Այս անգամ ալ այդ կանոնէն շեղած չեն։ Արգահատանք ունիմ միայն տգէտ մարդիկներուն համար, որոնք կուրօրէն այս ահաւոր եղեռները կը չարագործեն հաւատալով թէ իրենց հայրենիքին կը ծառայեն։ Բայց անոնց խելք ունեցող դրդիչները Համանի պէս կախուելու են։

Ջանանք բոլոր հայերը այնպէս մը կրթել, որ այս չար ու խելացիները այլ եւս անկարող ըլլան պարկեշտ ու տգէտ մարդիկ իրենց գործիք ընել։ Այն ատեն ոճրագործութիւնները պիտի դադրին քանզի ոճիրի գրգռողները այնքան անձնասէր ու այնքան վախկոտ են, որ իրենց կեանքը պիտի չը վտանգեն։ Անոնք կը ջանան միշտ ծածուկ մնալ, ապահով տեղերու մէջ եւ ուրիշի մը գործել տալ սպանութիւնը։

Ձերդ, շատ ցաւով լեցուած, սակայն տակաւին վստահելով Հայկական ազգային նկարագրին ազնուութեան եւ արժէքին.

Ալիս Սթոն Պլեքուել

«Արծիւ»

ՍԻՒՎԷՆԻ «ՍՐԲՈՒՀԻ»Ն ՖԻԼԻՊԷԻ ՄԷՋ

(Քաղուած «Տնւվէրիկ»ի թղթակցութենէն)

Երէկ երեկոյ մեր քաղաքը (Ֆիլիպէ) հասաւ Սիվէնի «սրբուհի» Բորթիգա Սթեֆանովա, Կառախուցէն իջնելուն պէս, շատ մը գիւղացիներ ու գիւղական կիներ զայն շրջապատեցին ու սկսան անոր ձեռքերը համբուրել։ Կարգապահութեան հսկող պահապաններուն հրաւէրով, կառք մը նստաւ իր երկու ազգականներու հետ եւ Ս. Զոր-Գորգիս եկեղեցին գնաց, ուր պատրաստ կըլլար ի ներկայութեան մեթրոպոլիտին։ Ժամերգութենէն ետքը Առաջնորդարան գնաց ու տեսակցեցաւ Վարդքային հետ։ Ապա բակը ելլելով մեծ դժուարութեամբ կրցաւ բարձրանալ վարժարանին քարէ սանդուխին վրայ (այնչափ մեծ էր բազմութիւնը) ու սկսաւ քարոզել, որ տեւեց ժամէ մը աւելի։ Քարոզին նիւթը զուտ կրօնական էր՝ հմակուած խորունկ բարոյականով մը, իսկ ժամանակ ժամանակ ալ եկեղեցական երգեցողութիւններ կը խառնէր քարոզին։ 5-6 հազարի չափ ժողովուրդ ամէն ազգէ հիացումով կունկնդրէր անոր։

«Ես չեմ խօսիր ինձմէ, կըսէր նէ, զի անուս ոմն եմ, այլ կը խօսիմ յանուն Աստուծոյ, մեր Հօր որ ինծ կը ներշնչէ իր ոգիներուն միջոցաւ եւն։ Ի մէջ այլոց ըսաւ նաեւ թէ Պորփսուֆկրատի ժողովուրդի թախանձանքին վրայ, նէ եռանդեամբ աղօթեց Աստուծոյ անձրեւի համար, որ իրօք այդ վայրկեանին բարակէն կը կաթկթէր։ Եւ ըսաւ նաեւ որ դեռ աւելի առատիկ ու անընդհատ պիտի անձրեւէր, ինչ որ տեղի ունեցաւ ամբողջ գիշերը։ Տեսնելով որ մինել կըսկսի աղաչեց ժողովուրդին որպէս զի ցրուի, իսկ ինք վարժարանէն ներս մտաւ հանգչելու համար, սակայն բազմութիւնը հոն ալ հետեւեցաւ իրեն։ «Սրբուհի»ն շարունակեց իր քարոզը մինչեւ ժամը 8կէսին։ Կնոջ մը որ իր դէմ կանգնած էր ըսաւ. «ինծի բան մը պիտի հարցունես, չէ՞ մի»։ Այո, սրբուհի, պատասխանեց կինը «ներեցէք, ըսաւ անոր, պիտի ըսեմ քեզ թէ ինչ կուզես հարցնել. էրիկդ հիւանդ է, չէ՞ մի եւ կուզէք արտասահման երթալ բժշկուելու համար»։ Այո՛, պատասխանեց կինը։ Ցետոյ պատմեց թէ քանի անդամներէ կը բաղկանայ կնոջ ընտանիքը, քանի տարեկան են եւ ինչ սեռէ են եւ ինչ է անուննին։ Ըսաւ կնոջ նաեւ թէ երբ եւ ինչպէս պէտք է պահք պահէ. պահէ հուսկ յետոյ սա պարագան ալ յայտնեց թէ կինը ուրիշ հաւատքէ էր, իսկ էրիկը ուրիշ, եւ դեռ շատ մը մանրամասնութիւններ, որոց ճշմարտութիւնը հաւաստեց կինը։ Իր ճառախօսութիւնը լմնցնելէն յետոյ Սրբուհին գնաց գիշերելու հեռագրատան ցրուիչի մը տունը։

Երկրորդ առաւօտը, ամսոյս 19ին, Սրբուհին դարձեալ սկսաւ քարոզել եկեղեցւոյ բակը եւ ըսաւ ի միջի այլոց «Հոգին սկիզբն է ամենայնի։ Մենք որդիք ենք Աստուծոյ, եւ աշխարհ ղրկուած ենք Ա. որ կամքը կատարելու համար։ Մենք մարդիկս, ծնած ենք երկնի եւ երկրի, անոր համար չենք ամբիծ։ Եթէ ըլլայինք երկնային, կատարեալ պիտի ըլլայինք։ Ինչ որ երկրային է հոս կը մնայ։ Երբ երկրէս բաժնուինք, կը կորսնցունենք ամէն ինչ որ նիւթական է եւ կերթանք երկինք, միանալու համար մեր Հօր, որ յերկինս։ Չիք անմաքուր երկնից մէջ, չիք մաքուր երկրիս վրայ։ Ամենքնիս ալ պիտի պատասխանենք Ահեղ Դատաստանին առջեւ երկնից մէջ՝ մեր ամենափոքր մեղքերուն համար, զոր գործած ենք երկրիս վրայ։ Միայն Աստուած պիտի դատէ կենդանիները եւ մեռեալները։ Զանոնք ոչինչ մեզ սեփական, այլ միայն մեր մեղքերը։ Որպէս զի մաքրուինք, մեզ հարկ է պահեցողութիւն, աղօթք ու զղջում»։

Այսօր միջօրէէն յետոյ դարձեալ քարոզեց 20000 հոգիէ աւելի բազմութեան մը առջեւ։

Այս ժամուս ուր որ երթաս, ում որ հանդիպիս քաղաքին մէջ կը խօսուի միայն «Սրբուհի»ին մասին։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Պոլսոյ Ազգ. Հիւանդանոցի Գ. Թեւին Կիւլպէնկեանները եւ Ունճեաններու յարկաբաժիններուն բացումը ամսոյս 20ին տեղի ունեցած է։ Բացման հանդէսը կատարուած է երկսեռ խուռն բազմութեան մը ներկայութեան։

—Կրօնական Ժողովը ամուսնալուծման մը առթիւ տասներկու ականաւոր բժիշկներու դիմած էր հասկնալու համար թէ «իգական կազմանէ բացարձակ անկարողութեան երեւոյթ մը կամ դիպուածք մը իգական տեսակէտով հնարաւոր կը նկատուի՞ արդեօք»։ 12 բժիշկներէն 8ը կը պատասխանեն թէ կանացի կազմախօսական բացարձակ թերութիւն կրնայ ըլլալ։

—Ս. Էջմիածնի չուրջը զըտնուող անմշակ լայնածաւալ հողերը ոռոգելու համար յանձնախումբ մը կազմուած է, որուն ծրագիրը իրագործելու համար 100,000 րուբլիի նախահաշիւ մը պատրաստուած է։ Այս գումարը Պաքուէն պիտի հայթայթուի։

Պաքուի երկու արուեստագէտ քոյրեր Հեղինէ և Եւգինէ Ադամեան Լայպցիկի մէջ Նուագահանդէս մը սարքած ըլլալով գնահատմի և ծափահարութեանց արժանացած. գերման թերթերը մեծ գովեստով կը խօսին այս երկու հայուհիներուն վրայ։

—Պաքուի մէջ մօտերս պիտի սկսի հրատարակուիլ մանկավարժական հանդէս մը խաչ. Յարութիւնեանի խմբագրութեամբ։

—Նոր Ջուղայի Ս. Կատարինեան օրիորդաց վարժարանի յիսնամեակը լրացած ըլլալով, մա-

---

բաժակները։ Հաւաքեց բաժակները տականքը մի չիշում ու բացագանչեց.

Գնանք տղերք. քանի ուշ չէ՝ բժշկի մօտ... մեզ թունաւորել են։

Մենք արդէն կորած մի բոպէ չը գիտէինք ինչ անել։ Մնացինք քարացած։ Պետրոսն ու մի ուրիշ ընկեր գինին տարան բժշկին։ Բժիշկը հեղուկը քննելուց յետոյ, եկել էր այն եզրակացութեան, որ գինին թունաւորուած է...

Ուրեմն մեր բոլորի կեանքը ազատուել էր այն բարեբաստ հանգամանքից որ թոյնը բաւականաչափ չէր...

Թունաւորման անյաջող փորձից մի քանի օր յետոյ, Բէֆիաւ րիփ փողոցները ներկեցին երեք հին հնչակեանների արիւնով։ Ընկան իբր [illegible] Սագունի, Համր եւ Որսորդ՝ Տերրորիստ Թիրեաքեանի փորձ ու անողորմ հարուածներից։ Թէ ինչպէս եւ ինչո՞ւ այդ էլ կը պատմենք յաջորդ անգամ։

Իսկ այդ տերրորիստ առաջնորդը, աջակիցը, ուրիշ խօսքով նրա բազուկը զինողը՝ մեր նոյն այս «սիրելի ուսանողն» էր, «Հրանդը», որ թագնուած ապրում էր Լոնդոնում իր «միսսիան» մինչեւ վերջը տանելու համար։

Իսկ նրա «հայրը»... Վահէ-Արզումանը։

Այսպիսի արիւնոտ նախաձեռնութիւններ տարբող «յեղափոխական խմբից դեռ ինչ՛ր կարելի է սպասել։

ԿԱՐՄԻՐ ԽՐԱԽՃԱՆՔԸ

Թունաւորման անյաջող փորձից յետոյ Բէֆիաւ րիփ փողոցները ներկեցին, ասում էինք երեք հին հնչակեանների արիւնով։

Աւելի հասկանալի դառնալու համար քիչ հեռուից սկսենք։

1896 թւին Նազարբէգի եւ Արփիար Արփիարեանի առաջնորդութեամբ այնքան աղմկալից կերպով պառակտուող հնչակեանները, 1902 թ. սկզբներին, ցնծութեան ու ոգեւորութեան աղաղակների մէջ, հայ աշխարհին աւետեցին երկու հատուածների՝ հների եւ վերակազմեալների միութիւնը, որ կնքուել էր Լոնդոնում։

Երկու ֆրակցիաները իրանց հատուածային գործերը իբրեւ թէ լիկւիդացիայի էին ենթարկել եւ ձուլուել, այսինքն սկզբունքային եւ տակտիկային տեսակէտից միանգամայն համաձայնութիւն կայացնելով թէ խմբերը, թէ՛ մասնաճիւղերը եւ թէ՛ կենտրոնները «ֆիւզիոնւել» էին։

Այդ միութ՛եան վերակազմեալների պաշտօնական օրգանը՝ «Կեանք»ը դադարել ու միացեալ հնչակեան կուսակցութեան օրգան էր յայտարարւել «Հնչակ»ը։

Կենտրոնի անդամներ ընտրել էին հների կողմից՝ Սագունի, Հ. Արզումանեան, եւ Տաչիրեան, երեքն էլ կովկասեան. իսկ վերակազմեալների կողմից՝ Վահէ-Արզումեան, Շահրիման ու Գրիգորեան, երեքն էլ Թիւրքահայ։

«Հաշտութեան» միութիւնը նուիրագործելու համար, «Հնչակ»ը տպում է յայտնի «[illegible]» առաջ նորզոյգը։ Թերթի ճակատին նկարուած էին երկու ձեռքեր՝ միմեանց սեղմելիս։ Ամերիկայում հանդէսներ են սարքւում։ Միամիտ ու դիւրահաւատ բանւորութիւնը իր արիւն-քրտինքով հաւաքած սէնտերը առատ-առատ թափում է, յանուն պնդալի միութեան, կուսակցութեան կասսան կազմելով հարիւրաւոր հազարաւոր դոլարներից։ Մի երկու ամսուայ ընթացքում Ամերիկայի Հնչ. գործադիր մարմնի դրամարկղը, մարմին, որ կազմւած էր բացառապէս վերակազմեալներից, տարբերի դասակարգութիւնից յետոյ, տրւում է 20—25.000 դոլարներով (մօտ 50,000 րուբլի)։

«Կեցցէ՛ Հնչակեան միութիւնը» աղաղակում էր հիպնոսացած՝ հայրենասէրը, ընտանեցուրկ, պանդխտութեան մէջ ա՛խ ու վա՛խ քաշող հայ մասսան, յուսալով որ, շուտով իր մուրազին կը հասնէ...

«Կեցցե՛ն ամերիկեան դոլարները», փսփսում էին հնչակեան շէֆերից շատերը, որոնց պարագլուխն էր հանդիսացել Արզումեան-Շահրիման-Գրիգորեան տխրահռչակ երրորդութիւնը։

Միութեան պայմանների մէջ ամենից աչքի զարնող կէտն էր կողմնակի հետեւեալը. երկու հատուածներ միանալով հանդերձ՝ պիտի պահէին իրանց ուրոյն ծրագիրը. հները «ազգային սոցիալիստական», իսկ վերակազմեալները «ազգային պատրիոտական»։ Իւրաքանչիւր մասնաճիւղ ազատ էր ընդունելու մէկը կամ միւսը։ Գործերը ժամանակաւորապէս այդ կերպով պիտի ընթանային, մինչեւ որ հրաւիրւէր նոր ընդհ. պատգամաւորական ժողով, ուր պիտի լուծուէր ծրագրային հարցը։

(Շարունակելի)

յիս 25ին պիտի կատարուի յոբելեանը։

—Ուրախութեամբ կը յայտնենք թէ Հայաստանի սովեալներուն օգնելու միտքը մեծ ընդունելութիւն գտած է Վառնայի հայ հասարակութեան մէջ։ Ցանկալի էր որ սովատանջ ազգակիցներուն օգնելու գաղափարը գործնական հողի վրայ դրուէր ամբողջ պուլկարահայ գաղութին մէջ։

—Երուսաղէմէն լուր կը տրուի թէ Աւագ Հինգշաբթի գիշեր առտուան դէմ Ս. Յակոբեանց վանքի ուխտաւորներու գոյքերուն մասնաւոր յարկին մէջ հրդեհ ծագեր է. վանքի միաբաններուն կողմէ հարկ եղած անմիջական օգնութիւններուն շնորհիւ՝ մաս մը տեղ այրելէ յետոյ, հազիւ կարելի եղաւ հրդեհին առաջքը առնել։

—Հայկական Ընթերցարանի վիճակահանութիւնը որ տեղի պիտի ունենար ապրիլ 27ին, յետաձգուած է մայիս 11ին։

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹ

ԹԻՒՐՔԻԱ

Տրակօչքատա զուհուկ կէլէն գանլը վուգուաթ սէպէպինտէն, իտամա մահքիւմ օլան վօյվօտա Քամիլաքիս հազգընտա Եունանիստան հէօքիւմէթի թարաֆընտան Պապ Ալիյէ օլան միւրաճաաթ սէմէրէսիզ գալտը, զիրա Քամիլաքիս Եոնան Թապաասը օլմայուպ Կիրիտլի իմիշ։

Մահալլըն 22տէ Մանասթըրտա Կիրիտլի Քամիլաքիս իլէ Բում Քօքինօսը աասըլար։ Պիրինճիսի իտամա մահքիւմ օլմուշ իտի Տըրակօչքատա վուգու պուլան գըրկըն սէպէպինտէն Իքինճիսի Բում Թապաասը վէ պուլկար մէնպաալարընտան ալընան խապէրլէրէ կէօրէ զապիթ իմիշ։ Պու մահքիւմ օլմուշ պաշգա գաթըլ սէպէպինտէն, պունլարըէ պէրապէր Թիւրք ասքէրլէրինէ խայլի թէլէֆաթ վէրտիկինէ։

—Բում չէթալարը թարաֆընտան հէր կիւն պուլկարլարա գարշը վուգու պուլան գաթըլ սէպէպինտէն, Սէլանիկտէ պուլընան գօնսօլօսլարըն է՛ն գըտէմլիսի՝ բէսմի սուրէթտէ Հիլմի փաշայա միւրաճաաթ իտէրէք շապըթա հագգընտա պիր թագըմ թէպէտտիւլաթըն իճրասընի իճրա իթտի։ Մամաֆի բում վէ պուլկար բուհանի վէ ճիւմանի իլէրի կէլէն զաթլարտան պիր գօմիսիօն թէշքիլ իտուպ պու գաթըլ վէ ուչկընտըզըլըգլարա նիհայէթ վէ րիւմէսի իւխթար իյլէտի։

Հիլմի բաշա պու թէլէկրաֆլարը գագուլ իտուպ պու եօլտա պիր գօմիսիօն թէշքիլ իտէճէկինի վատ իթտի։

—Մարտ 25տէ բում տէրրօրիստլէր Քավալա թիւճարլարընտան պուլկար Սիտէրովը գաթլ իթտիլէր։ Իւզէրինտէ 20 պըշաք տարպէսի կէօրիւլմիւշ տիր։

—Պու այըն 20տէ աքշամ սաաթ 8 պուչուք րատտէլէրինտէ, Պագարով Նամընտա պիր պուլկարըն մէյհանէսինտէ տէօրթ բում տէրրօրիստլէր րէվօլվէրլէ 20 տէֆա աթէշ իթտիլէր։ Միւշթէրիլէրտէն պիր քիշի էլինտէն եարէլէնտի։

—Մայիս 2 Թարիխլէ Սթանպօլտան «Թանին»ա պիր վէճհիաթի թէլէկրաֆ իտիլմիշ տիր։

Վան, Տիաբըքիր վէ Մուսուլ վիլայէթլէրին հալը բէք անտիշէլի տիր։ Գօնսօլօսլարըն վէրտիյի խապէրլէրէ նազարէն էհալի քէք մուշտարըպ վէ ֆէնա հալտէ պուլունիյօր։ Քիւրտլէրին էհալիյէ եաբտըգլարը վահշիյէթի վէ գօմիթէլէրին նապէճա աhվալլէրի էհալիյիի խօշնուտսուզ վէ պի հուզուրլըղընա սէպէպ օլմուշ տըր։ Տիւնքի կիւն ռուս էլչիսի Մ. Զինօվիէվ Սուլթանըա կէօրիւշմէսինտէ, պու մէսէլէլէր հագգընտա Սուլթանըն տըգգաթընը ճէլպ իթմիշ տիր։ Զիւնքի Ռուսիա էն եագըն գօմշու տէօվլէթ օլտըղը սէպէպտէն սընօրտա սուլհ վէ միւսալէմէթ օլմասը արզու իտէր։

—Թան կազէթասընըն խարիճի խապէրլէր գըսմընտա աթիտէքի թէլէկրաֆը վարդ իթմիշտիր։

Սթանպօլտա (ինկլիզ մէնպաասընտան) Ռուսիա վէ Թիւրքիա հագգընտա շէօյլէ պիլտիրիլիյօր։

Ռուսիա Պապը Ալինին պիր սիվալընա ճէվապէն՝ տէմիշ տիր։ Կաւկասիատա վուգուա կէլէն ասքէր հարէքէթը պաշգալարա միւսթէհիտ օլմայուպ, անճագ տախիլի իշլէր իչիւն տիր։

Թիւրքիատա պու ասքէրլէրին թէճէմմիւսի հագգընտա հուսուլա կէլէն խօֆ վէ էնտիշէնին հիչ մանէասը եօգ տըր։ Կէօրէ Ռուսիա Թիւրք. Աճէմ սընօրընտա զուհուրա կէլէն գարըշըգլըգտան իսթիֆատէ իտէրէկ, Աճէմիսթանըն պիր գըսմընը իսթիլա իտէճէք, օրատաքի իսթիլալլարա նիհայէթ վէրմէք իչիւն, պու հարէքէթին պիւթիւն պիւթիւնէ է. սասըղ օլտըղընը պէյան էյլէմիշ տիր։

—Սթանպօլ Մալիյէսի ֆէնա հալտէ սըգընթըտա օլտըղընտան մալիյէ նազարէթի պաշը հէսաբլարը գաբաթմագ իչիւն 350 պին լիրալըգ պիր իսթիգրազ աqտընա մէճպուր օլմուշ տըր։

ՏԱԽԼԻԻՑԷ

Տէյիրմէնլէրտէ իսթիմալ օլընմագտա օլան պէնզինլէր կէօմրիւք վէրկիսինտէն մաֆ թուտուլմասը մչիւն թիճարէթ վէ զըրաաթ նէզարէթինտէն մագամ այտինէ էմիր վէրիլմիշ տիր։

—Սօֆիատա իճրա իտիլէճէք պէլէտիյէ ինթիխապլարընտա, միւխալիֆ ֆըրգալար պիրլիկտէ իշլէմէկէ գարար վէրմիշլէր տիր։

—Պու կիւնլէրտէ Պուլկարիանըն չօգ թարաֆլարընտա պէրէքէթլի եաղմուրլար եաղմըշ տըր։

—Սօֆիատա պուլընմագտա օլան մալիյէ միւֆէթթիշլէրի մէմլէքէթի տէվր վէ թէֆթիշ իթմէք իչիւն Պուլկարիա տախիլինէ հըգմըշ։

Պուլկար ասքէրլիկինին օթուզընճի սէնէի տէվրիյիսէ միւլապէսէսիլէ պիւթիւն պուլկար օրտուլարընտա շէնլիքլէր իճրա օլընարագ հարպիյէ նէզարէթինտէն թէպրիքաթը հավի պիր չօգ թէլէկրաֆլար քէշիտէ իտիրմիշ տիր։

—Րէսսամ մէքթէպի փրօֆէսօրլարի թարաֆընտան իշլէմիշ զայէթ կիւզէլ րէսիմլէրի հավի Թապլօլար Զաթ Հազրէթ Բրէնսին Թագտիմ օլընմըշ պուլընտըղը իշիտիլմիշ տիր։

ԻՆԿԻԼԹԷՐԱ

Ինկիլիզ գօնսօլիտլէրին վէ Հինտիա թահվիլաթլարընըն ֆիյաթլարտա օլան տուշկիւնլէրին սէպէպի Հինտիատա վուգու պուլան գարըշըգլըգ աթֆ օլունիյօր։ Զիրա պօրսա տէվայիրլէրինտէ պու իսթիլալա պէօյիւք էհէմմիյէթ վէրիյօրլար։

ԻԹԱԼԻԱ

Պու այըն 20տէն պէրի, Էթնա եանար տաղըն ալէֆլէնմէսի քէսիլմիշ տիր։ Հարէքէթ արզ շիտտէթլինճէ տէվամ իտիյօր Ապրիլ 22տէ Զաֆարօնըն Սէն Սանթա Վէնէրիա իշէրիսինտէ զուվվէթլի պիր հարէքէթտէն պէօյիւկ խասարաթլար օլտու. Էթնա ճիվարընտա օլան քէօյլիւ էհալիսի տէհշէթ իչէրիսինտէ օլուպ աչըգ օվալարտա գալմըշ տըր։

ԱՃԷՄԻՍՏԱՆ

Իրան հիւտուտընտան Ռուսիա ասքէրի 19 քիլօմէթրօ թէճավիւզ իտէրէք օրալարը զապթը նա կէչիրմիշ տիր։

Ռուսիանըն պու թատպիրի իւզէրինէ Իրանտա պէօյիւք հ'յէճան իլէրի կէլմիշ։ Միւշիւր էտ տէօվլէ պունըն իւզէրինէ աճէմ մէպուսանընտա շիտտէթլի լիսան գուլլանմըշ տըր։

ԹԻՒՃՃԱՐԻՅԷ

ՋԱԽԻՐԷ

ՊՈՒՂՏԱՅ

Վակօն	100 քիլօ.	19 50-1120
Արապա	57-62 լիպ.	12/15,30

ԱՐՊԱ,

Վակօն	100 քիլօ	13/13 50
Արապա	45-52 լիպ.	8/8.80
ՍՈՒԼԱՖ արապա	33-36 լպ.	5.- 5—40
»	100 քիլօ	10/10.50
ՉԱՎՏԱՐ արապա	52-57 լպ.	9- 10/10
ՆԱՍՈՒԼԵԱ	100 քիլ.	15—16
ՏԱՐԸ տրապա		7. 60 -8. 40
ՔՕԼՕԶ արապա	55-60 լպ.	16.17
ՄԻՍԻՐ		10.40/11.40

Կիւնտէ վակօն 15/26 վէ 40-50 ... ապա կէլմէքտէ. վակօն մուամէլէսի նաբօլէօն 20 ֆր. արապա մուամէլէսի քէզա նաբօլէօն 20.

ՊԱԶԱՐԻՅԷ

Վառնա բիազտասընտա պագգալիյէ մալլէրին պու կիւնքի ֆիյաթը, օլթուն ֆրանգ իլէ։

ԳԱՀՎԷ	1.95- 2.20
ՇԷՔԷՐ նէմչէ	90
ՇԷՔԷՐ քէսմէ] սանտըգ	46.—
ՊԻՐԻՆՃ ճէնօվա չուվալը	45.
» Ֆիլիպէ »	—
» Ինկիլիզ »	34.50
Րիզօն »	50.
ԿԱԶ Սանտըղը	10.70
ԶԷՅԹԻՆ եաղը քիլօ	1.25. 1.30
ԳՈՒՐՈՒ իւզիւմ	75.
Եումուրթա 100 ատէթի	4.50

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԸՆԴԻՄԱԴԻՐ ՏԱՐՐԵՐԸ

Ա. Պ Ր Ա Կ

գրեց

ՀՄԱՅԵԱԿ ԱՐԱՄԵԱՆՑ

Այս անունին տակ՝ լոյս պիտի տեսնեն յաջորդական կերպով շարք մը պրօշիւրներ՝ որոնցմով հեղինակը Թուրքիոյ ընդդիմադիր տարրերու պատմական, քաղաքական ու տնտեսական պայմանները աչքի առջեւ ունենալով կը սատանչէ այն չարիքները որոնք «չ՚ճշդուած ու վաղահաս համերաշխութեան մը պարագային» կը վտանգեն հայկական դատին բնաւորութիւնը։

ԳԻՆՆ Է 30 ՄՆԴ.

Դիմել Պ. Գալֆաեան

Ռուսչուք

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՒ ԵՒ ԿԸ ՎԱՃԱՌՈՒԻ

ՎԱՐԴՕ-Ի

քննական յայտնի աշխատութիւնը

Տ Ա Ս Ը Տ Ա Ր Ի

Հ. Յ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

վերնագրով. որուն հասոյթը պիտի խնամուին եղբայրասպանութեան զոհ Վարդօի որբ-անտէրունչ զաւակները և ընտանիքը։

Գրքի գինն է 1.50 ֆր. ԿԱՆԽԻԿ

Գնելու համար պէտք է դիմել այս հասցէով.

Մասուր Վարդ-Պասրիկեան

Ուլիցա Ռատինա թիւ 19

(Պուլկարիա) Վառնա

Շարժումին կնիքը չը կրող օրինակները անվաւեր են։

Տպարան «Իրաւունք» — Վառնա

Издатель: Д-ръ М. Торосиянъ